ΦΙΟΝΤΟΡ ΝΤΟΣΤΟΓΕΦΣΚΙ

Έγκλημα και τιμωρία

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ – ΠΡΟΛΟΓΟΣ:
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Στις αρχές Ιουλίου, μια μέρα με τρομερή ζέστη, ένας νεαρός βγήκε το απόγευμα από την καμαρούλα που νοίκιαζε στην πάροδο Στολιάρνι, και αργά, αναποφάσιστα θαρρείς, τράβηξε για τη γέφυρα Κακούσκιν.

Κατάφερε να αποφύγει τη συνάντηση με τη σπιτονοικοκυρά του στις σκάλες. Η καμαρούλα του βρισκόταν ακριβώς κάτω από τη στέγη του ψηλού πενταώροφου κτιρίου και πιο πολύ έμοιαζε με ντουλάπα παρά με δωμάτιο. Η σπιτονοικοκυρά από την οποία νοίκιαζε αυτή την καμαρούλα, πληρώνοντας ταυτόχρονα για να έχει ένα γεύμα και υπηρετικό προσωπικό, έμενε έναν όροφο πιο κάτω, σ' ένα χωριστό διαμέρισμα, και προτού ο νεαρός βγει στον δρόμο, ήταν αναγκασμένος να περάσει δίπλα από την κουζίνα της σπιτονοικοκυράς, που ήταν σχεδόν πάντα ορθάνοιχτη κι έβλεπε στη σκάλα. Και κάθε φορά που ο νεαρός περνούσε αποκεί, δοκίμαζε μια αίσθηση οδύνης και δειλίας, που τον έκανε να ντρέπεται και να κατσουφιάζει. Της χρώσταγε ένα σωρό λεφτά και φοβόταν μήπως τη συναντήσει.

Δεν θα τον έλεγες τόσο δειλό και ντροπαλό, το αντίθετο μάλιστα. Εδώ και λίγο καιρό, όμως, τον είχε κυριεύσει ένας εκνευρισμός και μια ένταση που έμοιαζε με υποχονδρία. Είχε κλειστεί στον εαυτό του και είχε απομονωθεί από τους πάντες σε τέτοιον βαθμό, που κατάντησε να φοβάται κάθε συνάντηση, όχι μόνο τις συναντήσεις με τη σπιτονοικοκυρά του. Τον είχε τσακίσει η φτώχεια. Όμως, ακόμα κι αυτά τα στενόχωρα οικονομικά

του τώρα τελευταία είχαν πάψει πια να τον βαραίνουν. Είχε σταματήσει πλέον να ασχολείται, ούτε και ήθελε να ασχοληθεί με τα προς το ζην. Στην πραγματικότητα δεν φοβόταν καμιά σπιτονοικοκυρά, ό,τι και να σκεφτόταν αυτή για λογαριασμό του. Να σταματά όμως στις σκάλες, ν' ακούει κάθε λογής βλακείες για τα καθημερινά μικροπράγματα που τον άφηναν ολότελα αδιάφορο, να του γίνεται τσιμπούρι η σπιτονοικοκυρά για να την πληρώσει, να τον απειλεί, να του παραπονιέται, και ταυτόχρονα εκείνος να προσπαθεί να ξεφύγει, να δικαιολογηθεί, να πει καμιά ψευτιά... ε, όχι, καλύτερα να γλιστρήσει σαν τον γάτο από τις σκάλες και να γίνει άφαντος μην τυχόν και τον δει κανείς.

Αυτή τη φορά, όμως, ο φόβος μιας συνάντησης με την πιστώτριά του, εξέπληξε ακόμα και τον ίδιο καθώς βγήκε στον δρόμο.

Με τι δουλειά δέδω να καταπιαστώ και ταυτόχρονα πόσο ασήμαντα μικροπράγματα φοβάμαι! συλλογίστηκε μ' ένα παράξενο χαμόγελο. *Χμ... ναι, όλα από τον άνθρωπο εξαρτώνται, κι όλα μέσα απ' τα χέρια του ξεφεύγουν, δόγω της δειδίας του και μόνο... αυτό πια είναι αξίωμα. Είναι περίεργο· τι φοβίζει περισσότερο τους ανθρώπους; Φοβούνται πάνω απ' όλα ένα καινούργιο βήμα, έναν καινούργιο δόγο τους. Το παρατράβηξα όμως με τη φλυαρία. Επειδή δεν κάνω τίποτα, γι' αυτό και φλυαρώ. Ίσως όμως να συμβαίνει και τούτο· επειδή φλυαρώ δεν κάνω τίποτα. Αυτόν τον τελευταίο μήνα έμαθα να φλυαρώ, χωμένος ολόκληρα μερόνυχτα σε μια γωνιά, με τη σκέψη μου... σε παλιού καιρού χαλάσματα. Γιατί βγαίνω τώρα; Είμαι άραγε ικανός να κάνω αυτό το πράγμα; Είναι άραγε σοβαρό* αυτό *το πράγμα; Δεν είναι καθόλου σοβαρό. Άρα, τραβοδογέμαι εξαιτίας μιας φαντασίωσης; Παιδιαρίσματα! Ναι, ίσως όλα αυτά είναι παιδιαρίσματα!*

Η ζέστη στον δρόμο ήταν τρομερή, η ατμόσφαιρα αποπνικτική, κόσμος, ασβέστης, καδρόνια, τούβλα, σκόνη, κι εκείνη η ιδιαίτερη καλοκαιριάτικη μπόχα, η τόσο γνώριμη σε κάθε κάτοικο της Πετρούπολης που δεν είχε τη δυνατότητα να νοικιάσει ένα εξοχικό· όλα αυτά μαζί είχαν διαλύσει τα ήδη διαλυμένα νεύρα του νεαρού. Η αφόρητη βρόμα από τις μπιραρίες που αφθονούσαν σ' αυτό το τμήμα της πόλης, αλλά και οι μεθυσμένοι, που

τους συναντούσε στον δρόμο του κάθε στιγμή, παρότι ήταν εργάσιμη μέρα, συμπλήρωναν την αποκρουστική και θλιβερή απόχρωση της εικόνας. Μια αίσθηση βαθύτατης απελπισίας αχνοφάνηκε στα λεπτά χαρακτηριστικά του νεαρού. Με την ευκαιρία, θα πρέπει να πούμε ότι ο ίδιος ήταν εξαιρετικά ωραίος, με ωραία μαύρα μάτια, με σκουρόξανθα μαλλιά, με ανάστημα άνω του μετρίου, λεπτός και με ωραίο σώμα. Σύντομα όμως βυθίστηκε θαρρείς σε βαθιά περισυλλογή, για την ακρίβεια μάλιστα σε κάποιου είδους αφηρημάδα, και προχωρούσε χωρίς πλέον να προσέχει γύρω του, αλλά και χωρίς να θέλει να προσέξει. Πού και πού κάτι ψέλλιζε, λόγω και της συνήθειας που είχε να μονολογεί, που τώρα την παραδεχόταν και ο ίδιος. Εκείνη τη στιγμή συνειδητοποιούσε ότι μερικές φορές οι σκέψεις του ήταν μπερδεμένες και ότι ήταν πολύ εξαντλημένος· δυο μέρες τώρα δεν είχε φάει σχεδόν τίποτα.

Ήταν τόσο κακοντυμένος, ώστε κάποιος άλλος, έστω και συνηθισμένος άνθρωπος, θα ντρεπόταν να βγει μέρα μεσημέρι με τέτοια κουρέλια στους δρόμους. Ωστόσο η συνοικία ήταν τέτοια που δύσκολα θα ξαφνιαζόταν κανείς μ' ένα κοστούμι.

Καθώς εκεί κοντά βρισκόταν η πλατεία Σενάγια, ένα πλήθος καταγωγίων, και κυρίως πολλοί εργάτες και τεχνίτες στριμωγμένοι μέσα σε τούτους τους κεντρικούς δρόμους και τις παρόδους της Πετρούπολης, οι κάτοικοι της περιοχής αντίκριζαν τέτοια υποκείμενα, και κανείς δεν απορούσε ό,τι λογής φιγούρα κι αν συναντούσε στον δρόμο του.

Στην ψυχή του νέου, όμως, είχε μαζευτεί τόση μοχθηρή περιφρόνηση ώστε, παρ' όλη τη δική του, πολύ πρόσφατη μερικές φορές ευαισθησία, εκείνο που τον έκανε να ντρέπεται λιγότερο στον δρόμο ήταν τα κουρελιασμένα ρούχα του. Άλλο πράγμα βέβαια ήταν όταν αντάμωνε διάφορους γνωστούς του ή και παλιούς συντρόφους του, με τους οποίους γενικά δεν πολυήθελε να συναντιέται... Κι εντωμεταξύ, ένας μεθυσμένος, ποιος ξέρει γιατί, που τον μετέφεραν με ένα πελώριο αμάξι όπου ήταν ζεμένο ένα μεγαλόσωμο υποζύγιο, του φώναξε ξαφνικά ενώ τον προσπερνούσε:

«Ει, εσύ, Γερμανέ καπελά!» –και ούρλιαζε μ' όλη του τη δύναμη, και τον έδειχνε με το χέρι του–, ο νεαρός σταμάτησε ξαφνικά και με μια σπασμωδική κίνηση άρπαξε το καπέλο του. Ήταν ημίψηλο, στρογγυλό, από το διάσημο πιλοποιείο Τσίμερμαν· ήταν όμως φθαρμένο, τελείως άχρηστο, γεμάτο τρύπες και λεκέδες, χωρίς μπορ, κι έγερνε κατά τρόπο απδιαστικό στο πλάι. Δεν τον κυρίευσε όμως η ντροπή, αλλά ένα τελείως διαφορετικό συναίσθημα, που έμοιαζε μάλιστα με φόβο.

«Το 'ξερα εγώ!» ψέλλισε αμήχανος. «Το 'ξερα εγώ! Αυτό είναι το πιο απαίσιο απ' όλα! Μια τέτοια βλακεία, οτιδήποτε τελείως ασήμαντο, μπορεί να καταστρέψει όλο μου το σχέδιο! Ναι, κάνει μπαμ το καπέλο μου... Είναι γελοίο, γι' αυτό και το προσέχει κανείς αμέσως... Με τα κουρέλια που φορώ χρειάζεται οπωσδήποτε μια τραγιάσκα, ένα οποιοδήποτε παλιό καπέλο, όχι όμως τούτο δω το τερατούργημα. Κανείς δεν φορά πια τέτοια καπέλα, από ένα βέρστι* μακριά θα το πάρουν χαμπάρι, θα τους εντυπωθεί στη μνήμη... Το κυριότερο είναι πως θα το θυμούνται, και να σου η απόδειξη. Εδώ χρειαζόταν ένα καπέλο που να περνά όσο γίνεται πιο απαρατήρητο... Τα μικροπράγματα, οι μικρές λεπτομέρειες είναι οι πιο σημαντικές! Και πάντα αυτά τα μικροπράγματα τα καταστρέφουν όλα...»

Δεν είχε μεγάλη απόσταση να διανύσει· ήξερε μάλιστα πόσα βήματα απείχε από την είσοδο του σπιτιού του: ακριβώς επτακόσια τριάντα. Τα είχε υπολογίσει κάποτε, εκεί που ονειροπολούσε. Εκείνο τον καιρό ούτε ο ίδιος δεν πίστευε στα όνειρά του, και απλώς νευρίαζε με το αποκρουστικό αλλά δελεαστικό θράσος τους. Τώρα, όμως, ύστερα από έναν μήνα, άρχιζε πλέον να τα βλέπει αλλιώς, και, παρ' όλους τους ενοχλητικούς μονολόγους για την προσωπική του αδυναμία και τους ενδοιασμούς του, το *αποκρουστικό* όνειρο, άθελά του μάλιστα, είχε συνηθίσει να το θεωρεί τόλμημα, έστω

* Το βέρστι ήταν προεπαναστατική μονάδα μέτρησης των αποστάσεων και αντιστοιχούσε σε 1,06 χλμ.

κι αν ο ίδιος εξακολουθούσε να μην το πιστεύει. Τώρα μάλιστα πήγαινε να κάνει μια πρόβα και, σε κάθε του βήμα, η αναστάτωσή του μεγάλωνε ολοένα και περισσότερο.

Με την καρδιά του σφιγμένη και μ' ένα νευρικό ρίγος να τον συνταράζει, πλησίασε σε ένα τεράστιο σπίτι που η μια πλευρά του έβλεπε στο κανάλι και η άλλη στον δρόμο. Το σπίτι αυτό ήταν χωρισμένο σε μικρά διαμερίσματα που κατοικούνταν από κάθε λογής εργάτες, από ράφτες, κλειδαράδες, μαγείρισσες, από διάφορους Γερμανούς, από κοπέλες που ζούσαν πουλώντας το κορμί τους, από μικροϋπαλλήλους και λοιπούς. Άνθρωποι περνοδιάβαιναν και γλιστρούσαν από τις δύο εισόδους και τις δύο αυλές του κτιρίου. Εκεί δούλευαν τρεις ή τέσσερις θυρωροί. Ο νεαρός χάρηκε πολύ που δεν συνάντησε κανέναν απ' αυτούς, και τώρα γλιστρούσε απαρατήρητος από την πόρτα που βρισκόταν στα δεξιά της σκάλας. Η σκάλα ήταν στενή και σκοτεινή, ήταν η σκάλα υπηρεσίας· όλα τούτα όμως αυτός τα είχε κιόλας μάθει και τα είχε μελετήσει, κι ο χώρος αυτός του άρεσε. Μέσα σε τέτοια σκοτάδια, ακόμα κι ένα περίεργο βλέμμα θα ήταν ακίνδυνο. *Αν αυτή τη στιγμή φοβάμαι τόσο, τότε τι θα γίνει αν όντως καταφέρω να φτάσω στο τέλος του εγχειρήματος;* σκέφτηκε άθελά του καθώς προχωρούσε προς το τρίτο πάτωμα. Εκεί του έκοψαν τον δρόμο κάποιοι αχθοφόροι· ήταν απολυμένοι στρατιώτες που έβγαζαν κάτι έπιπλα από ένα διαμέρισμα. Από παλιά ήξερε πως στο διαμέρισμα εκείνο κατοικούσε ένας Γερμανός δημόσιος υπάλληλος με την οικογένειά του. *Άρα, αυτός ο Γερμανός τώρα φεύγει, συνεπώς στο τρίτο πάτωμα, σε τούτη τη σκάλα και σε τούτο το πλατύσκαλο, θα μείνει νοικιασμένο για κάποιο διάστημα μόνο το διαμέρισμα της γριάς. Καλό αυτό... για κάθε ενδεχόμενο...* σκέφτηκε πάλι και χτύπησε το κουδούνι της γριάς. Το κουδούνι ακούστηκε αδύναμο, σαν να ήταν φτιαγμένο από τσίγκο κι όχι από χαλκό. Σε παρόμοια μικρά διαμερίσματα τέτοιων σπιτιών, τα κουδούνια είναι σχεδόν όλα έτσι. Είχε πια ξεχάσει πώς ηχούσε αυτό το κουδούνι, και τώρα αυτός ο ιδιαίτερος ήχος σαν κάτι να του θύμισε ξαφνικά, και τον έκανε να φανταστεί ξεκάθαρα... Τρεμούλιασε, τα νεύρα του αυτή τη φορά

έσπασαν για τα καλά. Λίγα λεπτά αργότερα, η πόρτα μισάνοιξε αφήνοντας μια ελάχιστη χαραμάδα. Η ένοικος του διαμερίσματος κοιτούσε από τη χαραμάδα τον επισκέπτη με ολοφάνερη δυσπιστία, και μόνο τα ματάκια της που λαμποκοπούσαν ξεχώριζαν μέσα στο σκοτάδι. Καθώς, όμως, είδε πολύ κόσμο στο κατώφλι, αναθάρρησε κι άνοιξε ολότελα την πόρτα. Ο νεαρός δρασκέλισε το κατώφλι και προχώρησε στο σκοτεινό χολ, που το έκοβε στα δύο ένα μικρό χώρισμα· πίσω από αυτό βρισκόταν μια τόση δα κουζίνα. Μια γριά στεκόταν αμίλητη μπροστά του και τον κοιτούσε με απορία. Ήταν μια μικρόσωμη, αποστεωμένη ηλικιωμένη γυναίκα καμιά εξηνταριά χρονών, με ματάκια διαπεραστικά και μοχθηρά, με μύτη μικρή και σουβλερή και ολόισια μαλλιά. Τα ανοιχτόξανθα μαλλιά της που είχαν ασπρίσει ελάχιστα ήταν πασαλειμμένα με λάδι. Πάνω στον λεπτό και μακρύ λαιμό της που έμοιαζε με πόδι κότας, ήταν τυλιγμένο ένα φανελένιο κουρέλι, ενώ στους ώμους της, παρά τη ζέστη, σερνόταν μια φθαρμένη και κιτρινισμένη γούνινη ζακέτα. Η γριούλα έβηχε και βογκούσε διαρκώς. Θα πρέπει ο νεαρός να την κοίταξε κάπως περίεργα, επειδή ξάφνου στα μάτια της πρόβαλε πάλι εκείνη η προηγούμενη δυσπιστία.

«Ρασκόλνικοφ, φοιτητής, πάει ένας μήνας που είχα ξανάρθει σπίτι σας» βιάστηκε να ψελλίσει ο νεαρός με μια μικρή υπόκλιση, καθώς θυμήθηκε πως έπρεπε να είναι πιο ευγενής.

«Θυμάμαι, πατερούλη, το θυμάμαι πολύ καλά πως ήρθατε» είπε ολοκάθαρα η γριά, χωρίς όπως και πριν να ξεκολλά το απορημένο της βλέμμα από το πρόσωπό του.

«Ε, λοιπόν... πάλι για το ίδιο πράγμα έρχομαι...» συνέχισε ο Ρασκόλνικοφ, κάπως αμήχανος από τη δυσπιστία της γριάς.

Ίσως όμως έτσι να ήταν πάντα κι εκείνη τη φορά να μην το πρόσεξα, σκέφτηκε αυτός μ' ένα αίσθημα δυσαρέσκειας.

Η γριά σώπαινε σαν να είχε βυθιστεί σε περισυλλογή, κι έπειτα παραμέρισε, έδειξε την πόρτα του δωματίου και είπε αφήνοντας τον επισκέπτη της να περάσει:

«Περάστε, πατερούλη».*

Ο νεαρός μπήκε στο δωματιάκι με την κίτρινη ταπετσαρία, με τα γεράνια και τα κουρτινάκια από μουσελίνα, εκείνη τη στιγμή το φώτιζε ο ήλιος που έγερνε στη δύση του. *Άρα, και τότε, έτσι θα φωτίζει ο ήλιος!* πέρασε, τυχαία θαρρείς, η σκέψη από το μυαλό του Ρασκόλνικοφ, και με μια γρήγορη ματιά διέτρεξε όλο το δωμάτιο προκειμένου να δει και να εντυπώσει στη μνήμη του όλη τη διαρρύθμιση. Μέσα στο δωμάτιο όμως δεν υπήρχε τίποτα το ιδιαίτερο. Η επίπλωση, παμπάλαια και από κίτρινο ξύλο, αποτελούνταν από έναν καναπέ με πελώρια καμπυλωτή ράχη, ένα οβάλ τραπέζι μπροστά στον καναπέ, μια τουαλέτα με έναν καθρέφτη κρεμασμένο στον τοίχο μεταξύ των δύο παραθύρων, καρέκλες τοποθετημένες κατά μήκος των τοίχων και δυο τρεις φτηνιάρικες εικόνες μέσα σε κίτρινες κορνίζες που απεικόνιζαν Γερμανιδούλες με πουλιά στα χέρια· αυτά ήταν όλα κι όλα τα έπιπλα. Στη γωνιά μπροστά σε μια μικρή εικόνα έκαιγε ένα καντήλι. Όλα ήταν πεντακάθαρα· και τα έπιπλα και το πάτωμα λαμποκοπούσαν απ' το πολύ τρίψιμο. *Δουλειά της Λιζαβιέτα είναι αυτά*, σκέφτηκε ο νεαρός. Σε ολόκληρο το διαμέρισμα δεν έβρισκες ούτε ίχνος σκόνης. *Τέτοια καθαριότητα μόνο σε σπίτια όπου μένουν στρίγκλες γριές χήρες βρίσκεις*, εξακολούθησε να συλλογιέται ο Ρασκόλνικοφ και λοξοκοίταξε γεμάτος περιέργεια την τσίτινη κουρτίνα μπροστά στην πόρτα που έβγαζε στο δεύτερο δωματιάκι· εκεί βρισκόταν το κρεβάτι και η κομόντα της γριάς κι ως τότε αυτός δεν είχε ρίξει ούτε μια ματιά εκεί μέσα. Όλο κι όλο το διαμέρισμα αποτελούνταν από αυτά τα δύο δωμάτια.

«Τι θέλετε;» ρώτησε αυστηρά η γριά, που μπήκε στο δωμάτιο και στάθηκε, όπως και πριν, ακριβώς απέναντί του για να τον κοιτάξει ακόμα μια φορά κατάματα.

«Έφερα ένα ενέχυρο, να το!» Κι έβγαλε από την τσέπη του ένα παλιό,

* Οι εκφράσεις «πατερούλη» και «μητερούλα» στη ρωσική γλώσσα δείχνουν απλώς φιλική διάθεση απέναντι στον συνομιλητή ή στη συνομιλήτρια.

πλακέ ασημένιο ρολόι. Στην πίσω πλευρά του απεικονιζόταν η υδρόγειος. Η αλυσίδα του ρολογιού ήταν ατσάλινη.

«Και για το προηγούμενο ενέχυρό σας, όμως, η προθεσμία έληξε. Προχτές έκλεισε μήνας».

«Θα σας πληρώσω τόκους για έναν μήνα ακόμα. Κάντε λίγη υπομονή».

«Απ' την καλή μου την καρδιά, πατερούλη, εξαρτάται αν θα κάνω υπομονή ή αν θα πουλήσω τώρα αμέσως το ενέχυρό σας».

«Πόσα μου δίνετε για το ρολόι, Αλιόνα Ιβάνοβνα;»

«Όλο με τέτοιες απδίες έρχεσαι, πατερούλη, δεν φέρνεις και κάτι που ν' αξίζει. Για το δαχτυλιδάκι την περασμένη φορά σου 'δωσα δυο ρούβλια, ενώ μπορούσα να το πάρω καινούργιο από τον κοσμηματοπώλη ενάμισι ρούβλι».

«Δώστε μου τέσσερα ρούβλια κι εγώ θα σας ξεπληρώσω, γιατί το ρολόι ήταν του πατέρα μου. Σύντομα θα πάρω λεφτά».

«Ενάμισι ρούβλι κι ο τόκος μπροστά, αν θέλετε».

«Ενάμισι ρούβλι!» ξεφώνισε ο νεαρός.

«Όπως θέλετε». Και η γριά του επέστρεψε το ρολόι. Ο νεαρός το πήρε, και τόσο πολύ νευρίασε ώστε θέλησε να φύγει. Αμέσως όμως το ξανασκέφτηκε, θυμήθηκε ότι δεν είχε πια πού αλλού να πάει κι ότι ήρθε εδώ και για κάποια άλλα πράγματα.

«Δώστε τά μου!» είπε απότομα.

Η γριά έχωσε στην τσέπη της τα κλειδιά και πήγε στο άλλο δωμάτιο πίσω από τις κουρτίνες. Μένοντας ολομόναχος καταμεσής στο δωμάτιο, ο νεαρός έπιασε να αφουγκράζεται γεμάτος περιέργεια και να συλλογιέται. Άκουσε τη γριά να ανοίγει την κομόντα. *Αυτό θα πρέπει να είναι το πάνω συρτάρι*, σκέφτηκε. *Άρα, τα κλειδιά θα πρέπει να τα 'χει στη δεξιά τσέπη της... Μια αρμαθιά κλειδιά, περασμένα σ' έναν ατσάλινο κρίκο... Κι εκεί υπάρχει ένα κλειδί μεγαλύτερο απ' όλα τ' άλλα, τριπλό σε μέγεθος, οδοντωτό, κι αυτό φυσικά δεν είναι απ' την κομόντα... Άρα, υπάρχει άλλη μια κασετίνα ή κανένα μπαουλάκι... Περίεργο... Τα μπαουλάκια έχουν κάτι τέτοια κλειδιά... Τι αισχρά όμως που είναι όλα αυτά...*

Η γριά ξαναγύρισε.

«Ορίστε, πατερούλη. Αν υπολογίσουμε δέκα καπίκια τον μήνα για ένα ρούβλι, τότε στο ενάμισι ρούβλι σάς βγαίνουνε δεκαπέντε καπίκια μπροστά για έναν μήνα. Αλλά και για τα δύο προηγούμενα ρούβλια, με τον ίδιο λογαριασμό, σας βγαίνουνε είκοσι καπίκια μπροστά. Άρα, όλα μαζί τριάντα πέντε καπίκια. Τώρα λοιπόν θα πρέπει να πάρετε για το ρολόι σας όλο κι όλο ένα ρούβλι και δεκαπέντε καπίκια. Ορίστε, πάρτε τα».

«Πώς; Τώρα πάει ένα ρούβλι και δεκαπέντε καπίκια;»

«Ακριβώς».

Ο νεαρός δεν άρχισε να καβγαδίζει και πήρε τα λεφτά. Κοιτούσε τη γριά και δεν βιαζόταν να φύγει, λες και κάτι ήθελε να πει ή να κάνει, αλλά ούτε κι ο ίδιος ήξερε τι ακριβώς...

«Ίσως, Αλιόνα Ιβάνοβνα, σε μερικές μέρες να σας φέρω και κάτι ακόμα... μια ωραία... ασημένια... ταμπακιέρα... μόλις μου τη γυρίσει ένας φίλος μου...» Κι εδώ σάστισε και σώπασε.

«Ε, τότε τα λέμε, πατερούλη».

«Γεια σας... Μα όλο μόνη κάθεστε στο σπίτι, αδερφή δεν έχετε;» τη ρώτησε όσο μπορούσε πιο χαλαρά την ώρα ακριβώς που έβγαινε στο χολ.

«Και σας τι σας νοιάζει εσάς για λόγου της;»

«Α, τίποτε ιδιαίτερο. Έτσι ρώτησα. Μη νομίσετε... Αντίο, Αλιόνα Ιβάνοβνα!»

Ο Ρασκόλνικοφ βγήκε από το σπίτι της κυριευμένος από μεγάλη αμηχανία. Κατεβαίνοντας τη σκάλα, κάμποσες φορές μάλιστα κοντοστάθηκε σαν κάτι να του δημιούργησε κατάπληξη. Και στο τέλος, όταν είχε πια φτάσει στον δρόμο, αναφώνησε:

«Ω, Θεέ μου! Τι απδιαστικά είναι όλα αυτά! Μα είναι δυνατόν, είναι δυνατόν, εγώ... όχι, αυτή η βλακεία, αυτός ο παραλογισμός!» πρόσθεσε αποφασιστικά. «Μα, στ' αλήθεια, μπορούσε να μου περάσει τέτοια φρίκη απ' το μυαλό; Κι όμως, σε τι βρομιά μπορεί να βυθιστεί η καρδιά μου! Το κυριότερο, είναι κάτι βρομερό, ελεεινό, άθλιο, άθλιο! Κι εγώ, έναν ολόκληρο μήνα...»

Δεν μπορούσε όμως να εκφράσει την αναστάτωσή του ούτε με λόγια ούτε με επιφωνήματα. Ένα αίσθημα ατέλειωτης απέχθειας, που είχε αρχίσει να πιέζει και να βασανίζει την καρδιά του από την ώρα ακόμα που πήγαινε στο σπίτι της γριάς, πήρε τώρα τέτοιες διαστάσεις και διαγραφόταν τόσο καθαρά, ώστε δεν ήξερε πού να πάει να κρυφτεί από την αγωνία του. Προχωρούσε σαν μεθυσμένος στο πεζοδρόμιο, δίχως να προσέχει τους περαστικούς και πέφτοντας πάνω τους, και συνήλθε πια μόνο όταν βγήκε στον επόμενο δρόμο. Έριξε μια ματιά γύρω του και συνειδητοποίησε ότι στεκόταν πλάι στην είσοδο μιας υπόγειας μπιραρίας που εκεί κατέβαινες από μια σκάλα που ξεκινούσε από το πεζοδρόμιο. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, δυο μεθυσμένοι που βρίζονταν γαντζωμένοι ο ένας πάνω στον άλλον, σκαρφάλωσαν στη σκάλα και βγήκαν στον δρόμο. Χωρίς να το πολυσκεφτεί, ο Ρασκόλνικοφ κατέβηκε αμέσως στο καταγώγιο. Ποτέ ως τότε δεν είχε μπει σε μπιραρία, τώρα όμως ζαλιζόταν και μια φλογερή δίψα τον τυραννούσε. Ήθελε να πιει μια παγωμένη μπίρα, ενώ την ξαφνική του αδυναμία την απέδιδε στην πείνα που ένιωθε. Κάθισε σε μια σκοτεινή και βρόμικη γωνιά, σ' ένα λιγδιασμένο τραπέζι, ζήτησε μπίρα και ήπιε με λαχτάρα το πρώτο ποτήρι.

Στη στιγμή τα πάντα αλάφρωσαν κι οι σκέψεις του ξεκαθάρισαν. «Όλα αυτά είναι βλακείες» είπε γεμάτος ελπίδα. «Ποιος ο λόγος να σαστίζω έτσι; Μια σκέτη αδιαθεσία ήταν! Ένα τόσο δα ποτηράκι μπίρα, ένα κομματάκι ζάχαρη, και να που μέσα σε μια στιγμή δυναμώνει το μυαλό, ξεθολώνουν οι σκέψεις σου, ενισχύονται οι αποφάσεις σου! Φτου, τι αίσχος ήταν όλο αυτό!» Όμως, παρά την περιφρονητική φτυσιά, είχε πια ένα χαρούμενο ύφος, σαν να απαλλάχτηκε ξαφνικά από ένα φριχτό φορτίο, και κοιτούσε φιλικά τους θαμώνες γύρω του. Όμως, ακόμα κι εκείνη τη στιγμή είχε το απροσδιόριστο προαίσθημα πως όλη αυτή η αλλαγή της διάθεσής του προς το καλύτερο είχε κι αυτή κάτι το νοσηρό.

Λίγος κόσμος βρισκόταν εκείνη τη στιγμή στην μπιραρία. Εκτός από εκείνους τους δύο μεθυσμένους που συνάντησε στη σκάλα, ξοπίσω του

βγήκε από το μαγαζί ένα ολόκληρο τσούρμο· ήταν πέντε άντρες που είχαν μαζί τους μια κοπέλα του δρόμου και μια φυσαρμόνικα. Μετά απ' αυτούς, το μαγαζί ησύχασε κι έγινε πιο ευρύχωρο. Μέσα εκεί απόμειναν: κάποιος που δεν είχε μεθύσει και πολύ, καθόταν μπροστά σ' ένα ποτήρι μπίρα κι από την όψη του έδειχνε μικροαστός· ο σύντροφός του, ένας τύπος παχύς, τεράστιος, με κοντογούνι και γκρίζα γενειάδα, που είχε μεθύσει για τα καλά· αυτός μισοκοιμόταν πάνω στον πάγκο και κάθε τόσο ξυπνούσε θαρρείς ξαφνικά, άρχιζε τις στράκες, άνοιγε τα χέρια του κι άρχιζε να αναπηδά με το πανωκόρμι του χωρίς να σηκώνεται απ' τον πάγκο, ενώ προσπαθούσε να θυμηθεί τους στίχους ενός σαχλοτράγουδου, κάτι σαν:

Έναν χρόνο την κυρά μου τη χαϊδολογούσα,
ένα χρό-νο την κυ-ρά μου τη χαϊ-δο-λο-γού-σα...

Ή ξαφνικά ξυπνώντας, άρχιζε:

Στην Παντιάτσεσκα γυρνούσα,
Την παλιά μου γκόμενα ζητούσα...

Κανείς όμως δεν συμμεριζόταν την ευτυχία του. Ο σιωπηλός σύντροφός του, μάλιστα, παρακολουθούσε με ύφος εχθρικό, αν όχι δύσπιστο, όλες αυτές τις εκρήξεις. Εκεί μέσα βρισκόταν κάποιος ακόμα που από την όψη του φαινόταν σαν συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος. Αυτός καθόταν μόνος του μπροστά στο ποτήρι του, πίνοντας πού και πού καμιά γουλιά και κοιτώντας ολόγυρα. Και αυτός φαινόταν κάπως ανήσυχος.

Έγκλημα και τιμωρία

Ο Ρασκόλνικοφ είναι φοιτητής της νομικής που ζει φτωχικά στην Αγία Πετρούπολη και διαπράττει ένα φρικτό διπλό φονικό με κίνητρο να αποσπάσει ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Ωστόσο, μετά τη δολοφονία, υποφέρει από τύψεις, ενώ η υγεία του αρχίζει να κλονίζεται και από το αίσθημα της παράνοιας που τον κατατρύχει. Η ζωή του μετατρέπεται σε πραγματική κόλαση όταν καταδιώκεται από τον δαιμόνιο ανακριτή Πορφύρι Πετρόβιτς, ο οποίος ξέρει από την αρχή πως είναι ο ένοχος και τον ωθεί στο να κάνει τρομερά λάθη.

Μέσα σε αυτή τη σκοτεινιά της ζωής του, ο Ρασκόλνικοφ δημιουργεί σχέση με τη νεαρή πόρνη, Σόνια, η οποία ενσαρκώνει την παρηγοριά και την ελπίδα, ενώ παράλληλα ο συμφοιτητής του Ραζουμίχιν ανησυχεί για την υγεία του και του συμπαραστέκεται. Όταν οι υποψίες ενισχύονται και ο κλοιός σφίγγει απειλητικά για τον Ρασκόλνικοφ, θα έρθει η μέρα που θα πάρει μια γενναία απόφαση...

Το Έγκλημα και τιμωρία τα έχει όλα: είναι κλασικό, ιδιαίτερο, βαθιά ανθρώπινο, με μεγάλη βαρύτητα στην ανθρώπινη ψυχή και σκέψη, στην ανθρώπινη υπόσταση γενικότερα, είναι αστυνομικό μυθιστόρημα –ή για κάποιους άλλους ψυχολογικό με φιλοσοφικές προεκτάσεις– που αντανακλά τη Ρωσία του 19ου αιώνα, με πλήθος πρωταγωνιστών που σκιαγραφούνται από την απαράμιλλη πένα του αξεπέραστου Φιόντορ Ντοστογέφσκι.

www.minoas.gr

9 786180 226744
ISBN 978-618-02-2674-4
ΚΩΔ. 31251